

Číslo 432
17. května 2021

V tomto čísle naleznete

Úvodník státní tajemnice

Akční plán pro nulové znečištění

Zasedání Rady pro zahraniční věci

Zasedání Rady pro obecné záležitosti

Diskuze o oživení a odolnosti

Ruské intervence v EU

Schválené rámcové pozice

Program evropských institucí

Úvodník státní tajemnice Mileny Hrdinkové

Milí čtenáři,

třetí květnový týden pro nás bude zejména ve znamení přípravy na mimořádné zasedání Evropské rady, které se uskuteční v Bruselu v pondělí 24. května a v úterý 25. května a bude mít na programu covid-19, změnu klimatu a strategickou rozpravu o Rusku.

Na jednání bude tento týden bohatý program Rady EU. V pondělí proběhlo neformální setkání ministrů pro evropské záležitosti, které uspořádalo portugalské předsednictví v Coimbre. Věnovalo se nejvzdálenějším regionům EU a byla během něho spuštěna unijní síť pro strategický výhled na ministerské úrovni. Ministři při tom diskutovali o otevřené strategické autonomii a odolnosti.

V pondělí a v úterý se v Bruselu setkávají ministři pro vzdělávání. Jednají o rovnosti a inkluzi ve vzdělávání a odborné přípravě, iniciativě „Evropské univerzity“, účasti mladých lidí v rozhodovacích procesech nebo udržitelnosti kreativního odvětví.

Na úterý svolal o víkendu vysoký představitel EU pro zahraniční věci Josep Borrell videokonferenční jednání ministrů zahraničních věcí k aktuální eskalaci napětí mezi Izraelem a Palestinou.

Ve čtvrtek je pak na řadě jednání Rady pro zahraniční věci ve formátu pro obchod. Ministři budou diskutovat o nástroji pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek, přezkumu obchodní politiky, stavu reformy Světové obchodní organizace nebo obchodních vztazích EU a USA.

Konec týdne bude v Radě patřit jednání Euroskupiny a neformálnímu zasedání ministrů hospodářství a financí v Lisabonu. Euroskupina v pátek projedná makroekonomický a fiskální vývoj v eurozóně, pracovní program na druhé

pololetí, provozní aspekty bankovní unie nebo fungování mechanismu úprav v rámci eurozóny. Ministři financí pak budou v pátek a v sobotu diskutovat o posílení společného dopadu fiskální a měnové politiky, budoucnosti ekologických daní nebo klíčových výzvách při dosahování vyvážené obnovy se zaměřením na prorůstové politiky, které prosazují potřebné strukturální úpravy k vybudování zelenější, spravedlivější, digitálnější a odolnější ekonomiky.

Poslanci Evropského parlamentu se tento týden na plenárním zasedání budou věnovat řadě zajímavých témat. Čeká je diskuze a schvalování nové podoby programu Erasmus+ na období 2021 – 2027, Fondu pro spravedlivou transformaci, který má evropským regionům pomoci přejít na zelenou ekonomiku, nebo programu Kreativní Evropa. Zabývat se budou také eskalací izraelsko-palestinského konfliktu, dekarbonizací evropského energetického systému, dopravy a průmyslu nebo podporou digitálních inovací a využívání umělé inteligence. Očekává se navíc, že vyjednávači Parlamentu, Rady a Komise uzavřou dohodu o podobě certifikátu pro covid-19, který by měl v nadcházející letní sezóně usnadnit cestování v EU.

V pátek si nenechte ujít další ze série kulatých stolů Národního konventu o EU, tentokrát na téma strategická autonomie EU. O tomto konceptu se hovoří zejména v poslední době, a sice v kontextu geopolitických změn, nicméně úplně poprvé jej Rada EU zmínila již v roce 2013 a v roce 2016 se pak termín objevil v Evropské globální strategii. V pátek se tedy těšíme na velmi podnětnou debatu o tom, v jakém rozsahu strategickou autonomii definovat, jaký je její vztah k USA a NATO a jaká partnerství by EU měla prohlubovat.

Akční plán pro nulové znečištění

Komise pokračuje naplňování vize Zelené dohody pro Evropu, dle které by se Evropa do roku 2050 měla stát zeleným a klimaticky neutrálním kontinentem s udržitelnou ekonomikou. S cílem snížit znečištění ovzduší, vody a půdy na takovou úroveň, která již není škodlivá pro lidské zdraví a přírodu se Komise hodlá zaměřit na právní předpisy a skrze navržené iniciativy

a opatření pomůže pomoci a zacelit přetrvávající mezery a stanovit i stěžejní dílčí cíle do roku 2030.

Hlavním cílem Akčního plánu pro nulové znečištění je předcházet, minimalizovat a napravovat znečištění **ovzduší, vody a půdy** v celé Evropě a posílit závazek EU pro dosažení cíle nulového znečištění, /Pokr. na s. 2/

tak aby Evropané mohli v roce 2050 žít v životním prostředí bez toxických látek. Akční plán směřuje EU k vizi Zdravé planety pro všechny do roku 2050, zahrnuje **prevenci znečištění do všech relevantních politik EU** a stanovuje klíčové cíle pro rok 2030, které mají urychlit snižování znečištění.

Vedle sektorů ovzduší, vody a půdy jsou navrženy cíle pro plastový odpad v mořích, hlukové znečištění apod. Akční plán, který navazuje na širší cíle EU vytyčené v Zelené dohodě. Je jedním z posledních dílků Zelené dohody, v synergii s příbuznými již zveřejněnými strategiemi a plány Komise (např. Strategii pro udržitelnost chemických látek, Biodiverzitní strategii či Akčním plánem pro oběhové hospodářství).

Komise konstatuje, že náklady spojené s nečinností co do znečištění výrazně převyšují náklady na současná i plánovaná opatření. Ať už uvažujeme náklady na zdravotní

péči, ztráty na úrodě nebo poškození budov aj. Znečištění se nezastaví na hranicích jednotlivých států, EU ani světadílů. V první řadě je tedy dle návrhu třeba **předcházet znečištění přímo u zdroje**.

Právo občanů na život v bezpečném a čistém prostředí, podporu přírody při její obnově a nasměrování ekonomiky na ekologičtější cestu chce Komise zabezpečit skrze **33 iniciativ**, které do roku 2024 plánuje představit či uvést do praxe. Neopomijí ani důležitost řádného monitoringu, shromažďování i sdílení dat a digitálních řešení či inovací.

Letošní **Zelený týden EU**, největší každoroční akce zaměřená na politiku v oblasti životního prostředí, bude letos věnována tématu nulového znečištění a koná se ve dnech 1. až 4. června. Na začátku června bude rovněž spuštěna platforma zainteresovaných stran pro nulové znečištění. /K. Talašová/

Zasedání Rady pro zahraniční věci > Rada

V pondělí 10. května se v Bruselu konalo jednání Rady pro zahraniční věci. Hlavními tématy byly západní Balkán a transatlantické vztahy. ČR zastupoval ministr zahraničí Jakub Kulháněk.

V rámci aktuálních otázek bylo nejvíce diskutovaným tématem **Rusko**, konkrétně seznam „nepřátelských států“ a ruské sankce na některé evropské představitele. Vysoký představitel Josep Borrell i někteří ministři znovu vyjádřili solidaritu s ČR a Bulharskem. ČR poděkovala za vyjádření solidarity a podpory a vyzvala k dalšímu vyhošťování příslušníků ruských zpravodajských služeb pod diplomatickým krytím. Zdůraznila nutnost jednoty EU, a to i pokud jde o reakci na seznam nepřátelských států a klíčovou roli nadcházející mimořádné Evropské rady.

V diskuzi k **západnímu Balkánu** se ministři shodli s hodnocením J. Borrella a komisaře Olivéra Várhelyiho, že EU ztrácí v regionu důvěryhodnost i vliv. Uvolněný prostor vyplňují třetí státy. Nejvíce obav vyvolává situace v Bosně. Většina vystoupivších volala po jasném signálu o trvající evropské perspektivě západního Balkánu a schopnosti EU dodržet sliby. Takovým signálem by na prvním místě bylo zahájení přístupových jednání se Severní Makedonií a Albánií ještě během portugalského předsednictví, dále vízová liberalizace s Kosovem a pokrok ve vyjednávání se Srbskem a Černou Horou.

Na úvod debaty k **transatlantickým vztahům** vysoký představitel J. Borrell konstatoval navázání excelentních kontaktů s novou administrativou. Vyzdvihl dosavadní pozitivní momenty, nicméně rovněž připomněl potřebu vést diskuse k více problematickým oblastem transatlantického vztahu. Komisař O. Várhelyi vyzdvihl důležitost spolupráce v oblasti obchodu, podpory efektivního multilateralismu a demokracie či společné angažmá v oblasti západního Balkánu a Ukrajiny. Následně proběhla výměna názorů se zvláštním prezidentským vyslancem USA pro klima Johnem Kerryem na téma klimatické diplomacie před listopadovým COP26 v Glasgow.

Ten ve svém vystoupení vyzdvihl EU jako vzor a poděkoval za partnerství, přátelství a leadership. Podle něj je třeba společné úsilí USA a EU vůči třetím zemím a především velkým emitentům. Vystupující státy zdůraznily význam spolupráce EU a USA v oblasti klimatu a vyzdvihli nutnost podpory rozvojových zemí a potřebnost klimatických financí, kde může roli sehrát i soukromý sektor. J. Kerry poděkoval za slova podpory. S Fransem Timmermansem bude úzce spolupracovat na dalších krocích, jakož i na mechanismu výměny informací. /R. Franěk/

Zasedání Rady pro obecné záležitosti > Rada

Dne 11. května se v Bruselu uskutečnilo první fyzické zasedání Rady pro obecné záležitosti během portugalského předsednictví. Hlavními tématy jednání byly koordinace v boji proti pandemii covid-19, příprava nadcházející mimořádné Evropské rady a Konference o budoucnosti Evropy. ČR zastupovala vedoucí Stálého zastoupení ČR při EU Edita Hrdá.

Na úvod jednání portugalské předsednictví zmínilo zlepšující se **epidemiologickou situaci** v členských státech, která rovněž důsledkem postupující očkovací kampaně. Poděkovalo Komisi za úsilí při zajištění dodávek vakcín do EU a rovněž za vyjednávání budoucích kontraktů s výrobcí. Dále informovalo o průběhu dialogů s Evropským parlamentem ohledně návrhu nařízení k Digitálnímu zelenému certifikátu (DGC).

V následující diskuzi členské státy ocenily jak dosavadní práci Komise v oblasti zajištění dodávek vakcín, tak úsilí předsednictví, a to zejména při vyjednávání o DGC. Řa-

da ministrů také explicitně podpořila sdílení vakcín se třetími zeměmi a většina vystupujících rovněž označila za prioritu nástroj COVAX.

V rámci přípravy nadcházející **mimořádné Evropské rady** se diskuze soustředila zejména na klima a Rusko. Co se týče klimatu, Komise ujistila, že 14. července hodlá předložit sadu legislativních návrhů společně s hodnocením dopadů v rámci balíčku Fit for 55, které umožní naplnit zvýšené klimatické ambice do roku 2030. Ujistila také, že v balíčku hodlá věnovat maximální pozornost sociálním dopadům.

Balíček bude obsahovat návrhy, jak řešit související výzvy. V následné diskuzi ministrů byly v zásadě zapakovány známé pozice. V diskuzi o Rusku opakovaně zaznívalo znepokojení nad nedávnými aktivitami Ruska vůči některým členským státům a institucím EU a negativní eskalaci vzájemných vztahů, několik delegací opět vyjádřilo solidaritu ČR. /Pokr. na s. 3/

Panovala také shoda na nutnosti jednotného postupu a klíčivosti pěti principů pro vzájemné vztahy.

Předsednictví posléze informovalo o závěrečné fázi příprav **Konference o budoucnosti Evropy** a ocenilo úspěšnou zahajovací akci, která se uskutečnila 9. května ve Štrasburku. Významný mezník představuje přijetí jednacího řádu plenárního zasedání KOBE, který v souladu s postojem Rady výrazně posiluje zastoupení občanů a také ponechává plénu roli deliberativního tělesa bez rozhodovacích pravomocí.

Ministři v diskuzi ocenili úsilí Portugalska a dosažení kompromisu s Evropským parlamentem o jednacím řádu pléna Konference. Souhlasili především se změnou textace ve prospěch většího zapojení občanů i dohodnutou úlohu pléna v rámci struktury Konference.

V rámci bodů Různé byli na závěr ministři informováni o pokrocích v procesu rozšíření EU a o aktuálním vývoji vztahů EU-Švýcarsko. /R. Franěk/

Diskuze o oživení a odolnosti > Evropský parlament

Členové Hospodářského a měnového výboru (ECON) a Rozpočtového výboru (BUDG) Evropského parlamentu diskutovali v pondělí 10. května na společné schůzi o oživení a odolnosti s Valdisem Dombrovskisem, výkonným místopředsedou pro hospodářství ve prospěch lidí a s komisařem pro hospodářství Paolem Gentilonim.

Poslanci výborů ECON a BUDG uspořádali diskusi o pokroku dosaženém při provádění **Nástroje pro oživení a odolnost** v rámci pravidelného dialogu mezi Evropským parlamentem a Komisí. Ten stanoví čl. 26 nařízení o zřízení Nástroje pro obnovu a odolnost. Příslušné výbory Evropského parlamentu podle něj mohou každé dva měsíce vyzvat Komisi k diskusi o stavu provádění nástroje, plánech pro oživení a odolnost členských států (dále jen „národních plánech obnovy“), plnění příslušných milníků a cílů nebo postupech při vyplácení prostředků podpory.

Členové výborů ECON a BUDG se během diskuse zajímali zejména o **kvalitu předložených národních plánů obnovy**, typy reforem a investičních projektů a jejich realizovatelnost. Dotázali se také, kdy bude možné začít s poskytováním finančních prostředků podpory. Pozornost byla věnována i sociálním a environmentálním cílům.

V současné době (k 12. květnu) předložilo své plány 15 z 27 členských států a podle výkonného místopředsedy Komise V. Dombrovskise je většina ostatních plánů téměř dokončena. Očekává se, že budou předloženy nejpozději začátkem června. Podle komisařů tak bude možné posoudit plány a navrhnout jejich schválení Radě v červenci. Poskytování prostředků bude nicméně podmíněno dosahováním milníků a cílů při plnění opatření reforem a investic, k nimž se členské státy ve svých plánech zavázaly.

Kvalita předložených národních plánů obnovy je podle komisařů obecně dobrá. Komisař P. Gentiloni poznamenal, že provádění předložených reforem se může nicméně pro některé členské státy stát výzvou. Výkonný místopředseda V. Dombrovskis zdůraznil sociální aspekty nástroje a nutnost, aby členské státy objasnily, jak jejich národní plán přispěje k posílení sociální politiky země.

Oba komisaři rovněž nevyloučili, že Nástroj pro oživení a odolnost by mohl být vzorem pro budoucí nástroje EU. V. Dombrovskis uvedl, že čím úspěšnější bude Unie při provádění tohoto nástroje, tím větší bude prostor pro diskuse o trvalém nástroji podobné povahy.

ČR představila návrh svého národního plánu obnovy na počátku dubna při zahájení mezirezortního připomínkového řízení a v současné době se již pouze dokončuje jeho finální verze, jež bude oficiálně odevzdána Komisi k posouzení a následně Radě ke schválení. Na základě tohoto plánu bude **ČR** moci čerpat přibližně **7,1 mld. eur** (přes 180 mld. Kč) v podobě nevratné podpory coby grantů.

Pokud bude mít ČR zájem, může ještě požádat později o **výhodnou půjčku až do výše cca 400 mld. Kč**. ČR ve svém národním plánu obnovy rozpracovává konkrétní investice a reformy včetně jejich milníků a cílů, kterých chce při jejich provádění postupně dosáhnout během následujících 5 let.

/J. Linková, M. Maděra/

Ruské intervence v EU > Evropský parlament

Dne 10. května byl pozván ruský podnikatel Mikhail Khodorovsky na zasedání zvláštního výboru pro zahraniční vměšování do všech demokratických procesů v EU k rozpravě o intervencích Kremlu v záležitostech EU.

Tento výbor zasedal v době, kdy jsou vztahy mezi EU a Ruskem značně napjaté a kdy mezi sebou členské státy Unie a evropské instituce řeší, jak by se měla dál relace s Ruskem vyvíjet. V současnosti existuje **několik zdrojů napětí**, mezi nejvýraznější patří zatknutí opozičního politického aktivisty Alexeje Navalného, vojenské cvičení na hranicích s Ukrajinou, pokračující okupace Krymu, ruská podpora běloruského prezidenta Alexandra Lukašenka a nakonec dění v souvislosti s kauzou Vrbětice, při které se EU postavila za Českou republikou.

Zasedání zvláštního výboru, za účasti M. Khodorovského, bylo krokem ke snaze **pochopení situace v Rusku**. V březnu 2019 sice schválil Evropský parlament rezoluci, která uvedla, že Ruská Federace nemůže dál být vnímána jako strategický partner pro EU, stejná rezoluce ale také připomněla, že existuje mnoho záležitostí, při kterých mají EU a Rusko společné cíle a zájmy, jako např. iránská jaderná dohoda, prosazování cílů Pařížské klimatické dohody anebo mírové řešení izraelsko-palestinského konfliktu.

/J. Janek/

Rámcová pozice k dohodě o **usnadňování investic pro rozvoj ve Světové obchodní organizaci (WTO)** (vypracovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu)

Rámcová pozice ke společnému sdělení Evropské radě k současnému **stavu politických, ekonomických a obchodních vztahů EU-Turecko** (vypracovalo Ministerstvo vnitra)

Program evropských institucí od 18. do 24. května > Informace

Plenární zasedání Evropského parlamentu, 17. až 20. května

Mezi hlavní body agendy plenárního zasedání v Bruselu patří Fond pro spravedlivou transformaci, možné uvolnění patentů na vakcíny proti covidu-19, programy Erasmus+, Evropský sbor solidarity a Kreativní Evropa, Strategie EU vůči Izraeli a Palestině, zprávy o Turecku a Černé Hoře v období 2019 – 2020, zpráva Evropského parlamentu z vlastní iniciativy k ochraně lidských práv a vnější dimenzi migrační politiky EU, zprávy Evropského parlamentu z vlastní iniciativy k integraci energetického systému a vodíkové strategii a použití ustanovení Aarhuské úmluvy v oblasti životního prostředí

Neformální zasedání ministrů pro politiku soudržnosti, 18. května

Jednání ministrů se zaměří na jediné téma „Politika soudržnosti a Nástroj pro oživení a odolnost (RRF): komplementarity a synergie pro odolnost, zelenou a digitální transformaci a hospodářskou, sociální a územní soudržnost Evropy“.

Videokonference ministrů pro zahraniční věci, 18. května

Jednání ministrů zahraničí svolal vysoký představitel J. Borell mimořádně k diskusi o aktuálním vývoji izraelsko-palestinského konfliktu.

Rada pro zahraniční věci ve formátu pro obchod, 20. května

V rámci legislativních bodů podá Komise a portugalské předsednictví informaci o aktuálním stavu projednávání

návrhu k mezinárodnímu zadávání veřejných zakázek (IPI). Mezi nelegislativními body je pak na programu schválení závěrů Rady k prověrce obchodní politiky, aktuální stav reformy Světové obchodní organizace a příprav na 12. ministerskou konferenci a aktuální situace ve vztazích EU a USA.

Zasedání Euroskupiny, 21. května

Na programu je výměna názorů s předsedkyní Hospodářského a měnového výboru Evropského parlamentu ohledně vývoje v eurozóně.

Neformální zasedání ministrů hospodářství a financí, 21. až 22. května

Tématem pracovního obědu je Hospodářská a fiskální politika na podporu obnovy. Cílem je diskutovat vhodné kroky pro přechod od nouzových opatření k podpoře oživení i v kontextu fiskální udržitelnosti ve střednědobém horizontu. Diskusní témata ministrů jsou rozdělená do dvou dnů:

Mimořádné zasedání Evropské rady, 24. až 25. května

Květnová Evropská rada bude pojednávat o čtyřech tématech. Již tradičně členové prodiskutují koordinaci boje proti covidu-19, zaměří se na digitální zelené certifikáty a mezinárodní dimenzi pandemie. Klíčovým tématem tohoto zasedání bude stanovení vodítek pro Komisi před vydáním klimatického balíčku „Fit for 55“ na konci června.

Týden v Evropské unii

Týdenní monitoring událostí v EU Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR

Číslo 432, týden od 10. až do 16. května 2021 * Šířeno výhradně v elektronické podobě * Přípravují pracovníci Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR * Editor: David Březina* Kontakt: newsletter@vlada.cz